

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

27 Quas ob causas sit ue[n]ditio rescindenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Primò, cum est quid emptum pecunia Ecclesie, fit Ecclesie, cap. 1. & 2. 12. quæst. 3. & cap. Fixum. 12. quæstion. 5.

Secundò, emptum pecunia pupilli, vel minoris, à matre, vel tutatore, fit ipsius pupilli, vel minoris. *Hofiensis in Summa de empt. & vendit. §. ult.*

Tertio, emptum pecunia militis, fit eius, *l. Si ut proponis. C. De rei vindic.*

Quartò, emptum pecunia donata ab altero coniuge, fit eius, cuius est pecunia. *l. Vxor marito. ff. De donatio inter virum, & vxor.*

Sextò quaeritur, An post contractam emptionem, liceat emptori, vel venditori ab eo recedere sine alterius consensu? Respondeo, ex consensu utriusque, quando res est integra, potest emptio reuocari, nam sicut mutuo consensu contrahitur, sic etiam dissoluitur. Tunc autem res dicitur esse integra, quando nec res vendita emptori est tradita, nec pretium solutum venditori, quod si alterum horum defuerit, integra res non est; & tunc mutuo consensu dissolui nequit contractus, nisi restituatur venditori res tradita, vel pretium solvatur, vel nisi venditor rem tradat emptori.

Septimò quaeritur, An post arrhas datas, & acceptas, ius sit emptori, vel venditori à contractu discedere? Arrha aut datur venditori in signum, siue pignus contractus, ut cum datur annulus, vel alia res, quæ pecunia non fit: aut datur solum in partem pretij, ut cum datur pecunia ex pacto, ut pro parte pretij habeatur. Iure communi arrhis in partem pretij datis, nequit alter illorum ab emptione recedere citra alterius consensum: quia cum pars pretij sit soluta, non manet integra res. *Fabianus de empto, & vendito, quæst. 5. principali. §. 65. & sequent.* Arrhis in signum, vel pignus datis, si ab emptione emptor recedat, iure communi amittit eas; quia facta venditio censetur ea conditione, ut perdat eas: vsu tamen receptum est, ut quocumque modo dentur, liceat emptori recedere ab emptione, amissis arrhis; quia ex conditione dedisse videtur.

Alicubi etiam est receptum, ut cum venditur equus, vel bos, vel aliud simile animal, liceat emptori etiam post acceptum equum, vel bouem ab emptione recedere ad 20. 30. vel 40. dies, si ei equus, vel bos minime placeat; quia equus, vel bos traditus censetur ea conditione.

Quas ob causas sit venditio rescindenda.

CAPIT. XXVII.

EX TAT Titulus in Digestis lib. 18. & tit. 44. in Codice lib. 4. *De rescindenda vendit.*

Ac multæ causæ sunt, ob quas rescindenda est venditio, munere, & officio Iudicis.

Prima quidem est, si fuerit contracta venditio per errorem in pretio; ut si deceptus sit emptor, vel venditor ultra dimidium iusti pretij. *l. Rem maioris. C. De rescindenda vendit. vel in contractu, vel in corpore rei venditæ, vel in substantia, & materia, vel in sexu, vel in quantitate, aut qualitate rei: de quorum singulis supra dictum à nobis est.*

Secunda, Quando per vim contracta est venditio: tunc autem non est rescindenda, sed ipso etiam iure est rescissa, & irrita, & inanis reddita; quia vis tollit consensum, & sine consensu venditio non subsistit.

Tertia, Quando venditio per metum illatum, & cadentem in virum constantè facta est: nunc aduersus eum, qui metum incussit, datur actio, quam leges, & iura vocant; Quod metus causa.

Quarta, Rescindenda est venditio ratione ætatis, ut pupillus, minoribus, Ecclesijs, & ciuitatibus solent bona alienata restitui.

Quinta, Ratione pacti violati.

Sexta, Ratione conditionis non completæ.

Vltima, Ratione solenni formulæ, quæ in venditionibus defuit cum tamen iure requiretur.

Secundò quaeritur, An aliquando quis cogi queat auctoritate publica ad vendendam rem suam? Hanc quaestionem tractat *Siluester in verbo emptio. quæst. 5. Allenis in Summa lib. 3. tit. 3. art. 9. Couarruias lib. 3. variar. resol. cap. 14. Nemo iure communi cogitur rem suam vendere. l. Irritum. C. de contrahen. empt.* Sunt autem aliquæ causæ, ob quas compellitur quis ad vendendam, rem suam.

Prima causa est, Quando habet seruum communem, potest eum manu militari inuitis socijs, si eis dedit partem pretij debitam, *l. Debitam. C. De communi serua manumisso.*

Secunda, Quando quis habet sepulchrum, non tamen aditum, & accessum ad illud; vicinus cogitur officio Iudicis aditum præbere, *l. Si quis sepulchrum. ff. De religiosis, & sumptibus funerum.*

Tertia, Quando quis habet prædium commune cum fratre si frater vendiderit alicui alteri partem suam potest agere contra emptorem, ut sibi illud vendat. *l. i. C. Communi diuidendo.*

Quarta, Qui habet domum ruinosam, & propter inopiam rescicere eam nequit; cogitur eam alteri vendere, qui id potest præstare; ut ita vicinorum damno conularur. *l. Lege Cornelia. §. 1. ff. Ad senatusconsultum Sillanum.*

Quinta, Quando quis habet seruum, qui matrimonium contraxit cum ancilla alterius domini in alia prouincia commorantis, tunc eorum alter cogitur alteri vendere seruum. *l. Eos. qui 1. quæst. 1.*

Sexta, Quando quis habet rem communem cum alio, si vendere voluerit, vendere compellitur ei, cum quo rem communem habet. *l. Ad officium. C. Communi diuidendo.*

Septima, Cum quis habet plus iuris in re, si is, qui minus habet iuris vendat, cogitur illi vendere. *l. Sancimus. §. Alius. C. De donatio.*

Octaua, Ratione religionis compelli quis potest ad vendendam rem suam, vel agium, cum opus est, vel ad ædificationem Religiosi loci, vel amplificationem. Id probat *Couarruias ex l. 2. §. Locum. C. l. Si quis sepulchrum ff. De religiosis, & sumptibus funerum, & auctoritate Bart. Felin. & Angel.*

Nona, Ratione pietatis publicæ, qui venales habent res ad victum necessarias, coguntur eas vendere peregrinis, & hospitibus exteris eodem pretio, quo incolis vendi consueuerunt; & huiusmodi cura tanquam causa pia, erat olim Episcoporum. *cap. 1. De emp. & vendit.* Sed consuetudine postea factum est, ut ad ciues Iudices deueniret; ut eo loco quem supra retuli, restat: *Couarruias.*

Decima, Quando quis rem ad victum pertinentem venum publicè exposuit, cogitur eam vendere. Ita *Panormitanus. Bartolus. Baldus. Dynus. Iason. apud Couarruiam.* Pari ratione *Aduocatus*, qui publ. co officio fungitur, compelli potest ad præstandum patrocinium litigantibus, debito ei stipendio persoluto, *Couarruias eodem in loco: Cauponanijtidem, & stabularij, qui id officij suscipere, cogi queunt ad hospites excipiendos. Ibidem Couarruias: illud etiam adiungens, ex his Decius colligere, meretricem compelli posse officio Iudicis ad exponendum suum corpus.*

Verum enim verò, si Decius tale quit sensit, aut dixit, proculdubio errauit; non enim adigi quis potest vlla ratione ad peccandum, cum id diuinæ legi & naturali re-

709 pugnet. Ratione in super publicæ necessitatis, penuriae, & famis, compelli quis potest ad vendendam rem suam, Bartolus, Baljus & alij. Unde ciues adigi queunt ad vendendum concubibus frumentum: Et datur facultas concubibus retrahendi, vel redimendi frumentum venditum exteris: dummodo tantumdem redimant, quantum exteri offerunt. Bartolus, & alij apud Couarruuiam.

Hinc est, ut ciues prohibeantur annonam extrahere, & exteras vendere. Praeterea itidem edicto in annonæ caritate solet inscribi quantum sit frumentum singulorum ciuium, ut quisque habeat, quod sibi iuxtaque familiae est necessarium, & quod superest, vendat; & ita habeant alij, quod serant, & quo vitam suam sustentent.

Praeterea, ut via publica, vel forum sternatur, extrahatur, reficiatur, minuat, vel amplifietur, potest quis adstringi ad suas res vendendas.

Tertio quaeritur, An iure quis cogatur ad emendum aliquod? Certè Respublica, vel Princeps potest id facere: accidit enim non raro, ut in annonæ penuria frumentum emat ad egestatem ciuium subleuandam: & deinde vsu venit, vsitæ annonæ copia & vberitas: tunc, ne Respublica quæ frumentum emerat, damnum patiatur, potest ciues compellere ad illud frumentum emendum, ut se ipsa Respublica seruet indemnem, ac sic publicam ætatem conseruet.

Verum hinc existit quaestio, An Respublicæ vsu sit vendendi tunc ciuibus frumentum eodem pretio quo emerat: Ratio dubitandi est, quia emerat Caro, & nunc ad copiam annonæ, communiter vili frumentum æstimatur. Respondet, penes Respublicam, esse ius vendendi tantidem, quanti emerat, quia id sit gratia ipsorum ciuium, ut ætatem commune conferuetur. Fieri autem id commodè, si frumentum distribuatur in ciues, ut quisque emat plus, aut minus frumenti, quo maiorem, aut minorem familiam, & facultates habet.

De Monopolijis. Cap. XXVIII.

D hac re Angelus in verbo emptio num. 28. & in verbo Ars. num. 1. & in verbo. Negotio num. 2. Restitutio secundo verso. Ladens proximum, num. 3. Gabriel in 2. Distinctis. quaestione decima, articulo primo, Rosella in verbo. emptio. num. 23 & 24. Syluester eodem verbo. quaest. 13. & in verbo. Negotium, quaestio. 2. Casu 6. Restitutio 3. quaestione duodecima num. 8. Sotus libro sexto de iustitia quaestione prima. artic. 2. & 3. Medina de Reb. restituendis quaestione trigesima verso. Nadar. in Manua. lib. 2. cap. 23. num. 91. Monopola Multipliciter exercentur.

Primo, quando conuenit inter mercatores, vel alios creditores, ne quis eorum vendat merces nisi certo quodam pretio, quod ipsi statuerint; Aut quando conuenit inter emptores, ne quis eorum emat plus, quam ipsi decreuerint. Auctores horum Monopoliorum puniuntur exilio, & publicatione bonorum, l. i. c. de Monopol. quia graui damno Respublicæ afficiunt, eo quod merces Cariores fiunt, & annonæ penuria, & caritas inde existit. Item secundum conscientiam debent isti damna restituere, cum eorum causa merces plus venduntur, vel minoris emuntur quam valeant.

Secundo, quando omnes, aut plures merces vnus solus mercator, aut etiam duo, vel tres emunt, ut deinde vendant eo pretio quo ipsi voluerint, cum penes ipsos merces solummodo reperiantur. Unde legibus caute Principes conseruerunt, ne quis plus annonæ emat, quam sit necessarium sibi, suæque familiae. l. lege Iulia, ff. Ad legem Iuliam de Annona, prohibere quoque solent, ne quis merces ad victum necessarias emat, ut eas iterum vendat.

Tertio, aliquando mercatores merces seruant vsque ad

id tempus, quo carius venduntur: cuius rei causa non nunquam fit, ut merces pauca & rare inueniantur.

In quo etiam grauius peccant praedicti monopoliorum auctores, si ita seruent merces, ut inde penuria & caritas existat.

Quinto, mercatores interdum impediunt, ne alie merces aduehantur, ut suas carius vendant, l. lege Iulia ff. Ad legem Iuliam, de Annona. Quæ ex re etiam fit, ut cariores merces euadant, non leui sane incommodo ciuium ac vniuersæ Respublicæ.

At dubæ quaestiones, An licitè Princeps, vel Respublicæ priuilegium concedat certis quibusdam venditoribus, ut alij praeter ipsos certum quoddam genus mercium non vendant? Respondeo, licet ab ipsis concedi id genus monopoliorum, dummodo id priuilegium gratis concedatur, & pretium taxetur, ne venditoribus liberum sit eo pretio decere, quo ipsis liberit.

Item si desint in Republica certarum quarundam mercium venditores, Princeps, vel Respublica potest priuilegium dare his, qui se obtulerint ad eas merces vendendas, quæ sunt Respublicæ viles aut necessaræ.

Si togas, an peccent ij, qui à Principe, vel Republica impetrant priuilegium, ne alij praeter ipsos, merces quædam vendant? Respondeo, minimè, nisi eorum causa, penuria & caritas subsequatur. Solent huiusmodi interdum priuilegia impetrari, quando merces solum pertinent ad humanas delicias, veluti lusum, ornatum, & pompam. Quando itidem quis suis impensis, industria, ingenio, periculo, & labore merces comparauit, aduexit, & seruauit.

De actionibus, quæ ex empto, & vendito, oriuntur.

CAPVD. XXIX.

P R I M O quaeritur, quot actiones ex empto, & vendito nascuntur? Dux nascuntur, vna quæ dicitur Actio ex empto, Altera, actio ex vendito.

Prima conuenit, soluto iam pretio, emptori aduersus venditorem, ut tradat rem venditam cum suis fructibus, post moram, & aliis ad rem ipsam pertinentibus, l. Iulianus, §. Afferi, & ex vendito, & l. ex empto, ff. De Action. empti.

Secunda, competit Actio venditori aduersus emptorem, ut consequatur ab eo, quæ praestare ille iure ipso compellitur, videlicet pretium, & vtilitas pretij, l. Curabit. C. De Actionibus empti. In qua actione veniunt pretium & damna, si qua passus est venditor ob moram, & culpam emptoris qui pretium tempore praesinito non soluit.

Secundo quaeritur, An in prima Actione alie actiones comprehendantur? Tres continentur actiones. Prima, quæ dicitur euictio, quia si venditor non erat dominus rei venditæ, & res euincitur, hoc est, à domino per legitimam probationem in iudicio vindicatur, tunc emptor agit contra venditorem, ut pretium sibi restituat, & quicquid sua interest.

Alteræ est actio redhibitoria, qua emptor agit intra sex menses, aduersus venditorem, ut venditionem rescindat, eo quod vendiderit rem aliquo occulto vitio affectam: de qua actione in l. i. & sequentibus ff. de adilitio edicto. Redhibere, est, facere, ut rursus habeat venditor, quod habuerat, & quia id fit reddendo, Redhibitio est appellata, quasi Redditio, l. Redhibere, ff. de adilit. edict. Unde redhibitio est venditionis resolutio. l. ex empto, §. Redhibitoria, ff. de Actionibus empti. Itaque redhibitoria actio erat ædilitia, ut venditor, quod vendidit, exciperet propter vitium, vel morbum rei venditæ. Tertia actio vocatur, de praescriptis verbis, qua emptor agit contra venditorem, eo quod non steterit pactis in venditione appositis.